

Program de realizare a strategiei integrării învățământului superior din Republica Moldova în contextul procesului Bologna

PRELIMINARII

Procesul de la Bologna este un fenomen cauzat de evoluția societății contemporane. Specificul circumstanțelor nu oferă loc dilemei „a fi sau a nu fi”. Orice stat care vrea să existe în parametrii geografici, economici, sociali, filosofici (etc.) europeni trebuie să se preocupe de crearea unui mecanism de aderare la acest proces. Ca orice stat suveran, RM accepta diverse forme de colaborare pentru a se integra în comunitatea europeană / mondială. La momentul integrării prin învățământ în spațiul unic european educațional devine una dintre axele prioritare ale integrării. Avantajele acestei integrări au referință în primul rând la persoană. Competitivitatea pe piața muncii constituie o condiție esențială a asigurării drepturilor esențiale ale omului.

Strategia învățământului superior din RM are drept scop evidențierea unor aspecte ale procesului educațional realizat în condițiile unei societăți în tranziție și trasarea unor direcții prioritare ale dezvoltării învățământului superior în contextul integrării europene.

Programul de realizare a strategiei dezvoltării învățământului superior include indicatorii de performanță (rezultatele / finalitățile), termenii de realizare a obiectivelor, factorii implicați în proces și resursele.

Funcțiile programului

- 1. Funcția de argumentare a acțiunilor strategice de aderare la Procesul Bologna*
- 2. Funcția managerial-reglatorie a acțiunilor strategice de integrare în spațiul unic educațional european*
- 3. Funcția de corelare a obiectivelor cu resursele și rezultatele preconizate*
- 4. Funcția de evaluare a eficienței procesului de aderare la spațiul educațional unic european*

Realizarea Programului este asigurată de către Guvernul RM. Coordonarea acțiunilor prevăzute de Program, constituie prerogativa Ministerului Educației.

I. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE PROGRAMULUI

Scopul

Determinarea bazei manageriale, metodologice, operationale de realizare a Strategiei învățământului superior din RM în contextul Procesului Bologna.

Obiectivele

- Asigurarea condițiilor de realizare a direcțiilor și obiectivelor strategice de dezvoltare a învățământului superior*

- *Stabilirea corelatiei functionale dintre obiective si elementele structurale ale procesului de realizare a strategiei (resurse, factori, continut etc.).*
- *Stabilirea criteriilor de coordonare a actiunilor de implementare a strategiei de catre Ministerul Educatiei.*

II. ETAPELE DE REALIZARE A PROGRAMULUI

Etapa I 2004 (martie-septembrie) Obiective imediate

- crearea bazei legislative si normative a dezvoltarii invatamintului din RM in contextul aderarii la Procesul de la Bologna
- determinarea principiilor / criteriilor si mecanismelor de remaniere structurala (de structura) a invatamintului superior din RM
- elaborarea Nomenclatorului domeniilor si specializarilor in conformitate cu cerintele spatiului educational european
- determinarea principiilor si modalitatilor de implicare activa a profesorilor, studentilor si comunitatii in organizarea / monitorizarea / evaluarea procesului de aderare la Procesul de la Bologna
- mediatizarea avantajelor aderarii la Procesul Bologna.

Etapa II 2004-2006 Obiective intermediare

- remanierea structurala a invatamintului superior in doua / trei cicluri
- elaborarea documentelor normativ-reglatorii (pl. de studii, regulamentelor etc.) in scopul facilitarii proceselor de integrare / colaborare in cadrul sistemului invatamintului din RM
- modernizarea curriculumului universitar, standardelor educationale in cadrul celor trei cicluri de invatamint european
- determinarea parametrilor unici de implementare a sistemului de Credite Transferabile in cadrul sistemului invatamintului superior din RM
- modernizarea managementului universitar
- asigurarea accesului la informatie pentru cetateni si studenti straini privind sistemul de invatamint din Republica Moldova, domenii de formare profesionala etc.

Etapa III 2006-2010 Obiective de perspectiva

- crearea unui mecanism de evaluare a invatamintului superior
- promovarea dimensiunilor europene prin cursurile universitare, cercetari stiintifice

- crearea conditiilor optimale / eficiente a promovarii schimbului de studenti si de profesori
- crearea conditiilor reale de angajare pe piata muncii dupa ciclul I
- asigurarea conditiilor invatarii pe parcursul intregii vietii ca dimensiune a procesului de integrare europeana
- incurajarea diferitor modalitati de promovare a parteneriatului profesor-student in contextul organizarii / monitorizarii / evaluarii invatamantului superior
- infuzie puternica de capital in re/constructia infrastructurii logistice institutionale (spatii, informatizare, resurse etc.)
- extinderea relatiilor institutiilor de invatamint cu piata muncii
- realizarea mobilitatii studentilor / profesorilor la nivel national si international
- asigurarea calitatii invatamintului superior in conformitate cu indicatorii de calitate

III. MASURI DE PROGRAM

Directii	Actiuni / proiecte	Executori	Termen de realizare	Resurse (in lei)	Aspecte specifice
1	2	3	4	5	6
Asigurarea bazei normativ-reglatorii a invatamintului superior	<ul style="list-style-type: none"> Elaborarea Cartii Albe a invatamintului superior din Republica Moldova Elaborarea Nomenclatorului domeniilor si specializarilor 	ME; universitatile	Aprilie-septembrie 2004	25000 lei	ajustarea modelului tridimensional (domeniu larg, domeniu, specializare) la sistemul invatamintului din RM - adaptarea domeniilor / specializarilor la modelul european - ajustarea continutului Nomenclatorului si Clasificatorului ocupatiilor - Completarea Nomenclatorului in dependenta de aparitia noilor domenii si cerintele pietii muncii
	<ul style="list-style-type: none"> Utilizarea Nomenclatorului ca document reglator in procesul de pregatire a cadrelor Adoptarea Conceptiei „Marketingul educational” 	ME;	2006-2010	15 000 lei	
	<ul style="list-style-type: none"> Adoptarea Conceptiei standardelor de formare profesionala initiala in cadrul celor trei cicluri de invatamint 		2005	15 000 lei	
	<ul style="list-style-type: none"> Elaborarea planului cadru 	ME	aprilie 2004	Colectivul de autori	
	<ul style="list-style-type: none"> Aprobarea conceptiei curriculumului universitar 	ME	a-i- 2004-2005		
	<ul style="list-style-type: none"> Elaborarea Statutului cadrului didactic din invatamintul superior 	ME; universitatile	aprilie 2004		
	<ul style="list-style-type: none"> Elaborarea Statutului studentului 	ME; universitatile	a.i.2004-2005	5000 lei	

	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea Regulamentului de implementare a ECTS • Elaborarea si aprobarea Conceptiei evaluarii invatamintului superior • Elaborarea si aprobarea Regulamentului de functionare a institutiilor de invatamint superior • Elaborarea Regulamentului de formare continua a cadrelor didactice universitare din invatamintul superior • Elaborarea Conceptii invatamintului pe tot parcursul vietii 	<p>ME; universitatile</p> <p>ME; universitatile</p> <p>ME; universitatile</p>		<p>5 000 lei</p> <p>2 000 lei</p>	<p>implicare activa a studentilor in organizarea / monitorizarea procesului de invatamint</p> <p>- stabilirea criteriilor unice de acumulare a creditelor in sistemul invatamintului din RM</p> <p>- crearea conditiilor de integrare a invatamintului si cercetarii stiintifice</p> <p>- adaptarea traditiilor locale si a experientei de peste hotare la conditiile integrarii socio-profesionale actuale</p>
Remanierea structurala a invatamintului superior	<ul style="list-style-type: none"> • Determinarea principiilor / criteriilor si mecanismelor de remaniere structurala a invatamintului superior din RM • Organizarea invatamintului superior din RM in 2(3) cicluri • Modificarea studiilor de doctorat in conformitate cu trecerea la trei cicluri • Consolidarea modelului triciclic de functionare a invatamintului superior din RM 	ME; universitatile	<p>Aprilie-septembrie 2004</p> <p>a.i. 2004-2005</p> <p>2005-2007</p> <p>2006-2010</p>		<p>- stabilirea termenilor de studii pentru cele 2 / 3 cicluri</p> <p>- determinarea posibilitatilor de angajare dupa fiecare ciclu</p> <p>- stabilirea corelatiei functionale intre remanierele de ordin structural cu remanierele metodologic/normativ-reglatorii</p> <p>- introducerea schimbarilor in structura in dependenta de aparitia noilor domenii si cererea pietii muncii</p>

Dezvoltarea curriculara	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea centrului de Politici Educationale in invatamintul superior • Proiectarea standardelor de formare profesionala initiala pentru ciclul I si ciclul II 	ME		120 000 lei anual	
		ME; universitatile	a-i- 2004-2005	colectivul de autori prin norma didctica	- identificarea criteriilor de stabilire a echilibrului dintre unitate si diversitate in procesul formarii profesionale initiale in diverse institutii de invatamint
	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectul „Informatizarea invatamintului superior” • Proiectarea si implementarea curriculumului universitar: noile generatii de programe manuale academice, ghiduri (campusuri curriculare) 	ME; universitatile	a-i- 2004-2010	5 mln.lei	
		ME; universitatile	a-i- 2004-2010	15 mln. lei	- continuitatea dintre standarde si curriculum
	<ul style="list-style-type: none"> • Studierea conceptelor, determinarilor de descriptori de calitate in tarile aderate la Procesul de la Bologna 	ME, universitatile	a.i.2004-2005		- crearea bazei tehnico-stiintifice de realizare a unui invatamint activ/interactiv
	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectarea si implementarea noului model de evaluare in invatamintul superior • Analiza abordarilor privind proiectarea finalitatilor invatamintului superior • Studierea Proceselor de globalizare a profesiilor 	universitatile	a.i.2004-2005		- formarea continua a cadrelor didactice universitare in cheia curriculara
			2006-2010		

	<ul style="list-style-type: none"> • Studierea actelor Asociatiei Europene de Evaluarea EQUIS 		2004-2006		
Promovarea mobilitatii academice la nivel national si international	<ul style="list-style-type: none"> • Implementarea Sistemul de Credite Transferabile - Elaborarea Catalogului si ghidului pentru ciclul I si II • asigurarea pietii muncii cu specialistii calificati • Crearea conditiilor promovarii schimbului de studenti / profesori - Acorduri interuniversitare - Acorduri internationale • Ajustarea titlurilor si calificarilor dupa diverse cicluri • Eliberarea diplomelor si anexelor la diploma conform standardului european • promovarea studentilor straini cu studii in Republica Moldova • Formarea structurilor de integrare europeana 	ME; universitatile			<ul style="list-style-type: none"> - corelarea numarului de credite cu ciclul de invatamint - asigurarea invatarii pe parcursul vietii prin ECTS - asigurarea accesibilitatii la diverse cicluri
Angajarea activa a studentilor in organizarea / monitorizarea procesului de invatamint	<ul style="list-style-type: none"> • Determinarea posibilitatilor de participare a studentilor in procesul organizarii / monitorizarii invatamintului • Implicarea studentilor in organizarea / monitorizarea procesului de invatamant 	ME; universitatile	a-i- 2004-2005		- valorificarea traditiilor si adaptarea experientei europene
Invatarea pe tot parcursul vietii	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea echivalentei dintre studii, calificari si titluri in diverse etape ale evolutiei sistemului invatamintului • Crearea sistemului de invatare continua (Incadrarea modalitatilor de invatare continua in contextul sistemului invatamintului din RM) • Elaborarea standardelor invatamintului continuu 	ME; universitatile	2006-2010	1 mln. lei	<ul style="list-style-type: none"> - formarea opiniei publice asupra necesitatii invatarii pe parcursul vietii - implementarea unor experiente de peste hotare - asigurarea continuitatii intre formarea

	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea ECTS pentru formarea continua 		2004-2006		profesionala initiala si continua
Promovarea dimensiunilor / valorilor europene	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea acestui deziderat in contextul dezvoltarii curriculare - Incadrarea unor noi cursuri / discipline in planul de studii - Adaptarea curriculumului disciplinar al unor discipline (istorie, filozofie, cultura si civilizatie) la promovarea valorilor europene 	ME; universitatile	2005-2010		<ul style="list-style-type: none"> - promovarea ideii formarii cetateanului european, pastrarea si amplificarea culturii europene
Stiinta universitara	<ul style="list-style-type: none"> • 	ME; universitatile	2005-2010		<ul style="list-style-type: none"> - consolidarea bazei tehnico-stiintifice a universitatilor - incurajarea implicarii tinerilor specialisti in cercetare

IV. FINALITATILE PROGNOZATE CA URMARE A REALIZARII MASURILOR DE PROGRAM

- Asigurarea starii prioritare a educatiei in contextul politicii statului RM
- Ralierea sistemului invatamintului din RM la spatiul educational unic european
- Asigurarea calitatii invatamintului superior din RM
- Asigurarea competitivitatii invatamintului si cadrelor din RM in spatiul european
- Crearea unui mecanism de dezvoltare si evaluare a eficientei procesului si rezultatului invatamintului superior in cadrul sistemului invatamintului din RM prin standardele de formare profesionala initiala si continua, elemente ale curriculumului universitar
- Crearea mecanismelor de colaborare intre institutiile de invatamint superior din tara si de peste hotare
- Asigurarea parteneriatului profesor-student in cadrul organizarii / monitorizarii procesului de invatamint

V. CONSIDERATII GENERALE

- Reusita programului depinde de eficienta realizare a directiilor strategice de dezvoltare a invatamintului si a obiectivelor preconizate pentru fiecare etapa
- Programul se va realiza in baza principiului deschiderii si flexibilitatii, va fi receptiv la dinamica procesului de integrare in contextul comunitatii europene
- Programul va fi considerat parte integranta a politicii educationale a RM si va constitui mecanismul de integrare a sistemului invatamintului din RM in structurile europene
- Programul este apreciat drept mecanism de asigurare a evolutiei societatii noastre prin invatamint / educatie
- Realizarea programului va fi asigurata de catre Guvernul RM, Ministerul Educatiei, institutii de invatamint superior.